

POLSKA

NIEMCY

EUROPA

NATO a interesy RFN

Niemcy – doświadczenie z dyktaturą

W cieniu zjednoczenia Niemiec

Związki wypędzonych w byłej NRD

Gospodarka wschodniemiecka

Polityka wewnętrzna chadecji w RFN

Właściciele ziemscy w Poznańskim

Polska Rada w Niemczech

„Fischer-Kontroverse”

Deklaracja czesko-niemiecka

(styczeń 1997)

Ekstremizm prawicowy w Niemczech

Joseph Frank

Zjednoczone Niemcy w opinii

młodzieży

Oceny i omówienia

1997

2

(283)

gląd Zachodni PL ISSN 0033-2437

*Czasopismo
Instytutu
Zachodniego
w Poznaniu*

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

PRZEGLĄD ZACHODNI

KWARTALNIK

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

<i>Janusz Solak</i> , NATO, sytuacje kryzysowe w Europie a interesy Republiki Federalnej Niemiec	3
<i>Markus Meckel</i> , Niemcy – doświadczenie z dyktaturą	29
<i>Krzysztof Malinowski</i> , W cieniu zjednoczenia Niemiec. Spór o potwierdzenie granicy polsko-niemieckiej	39
<i>Tadeusz Lebioda</i> , Powstanie i główne problemy związków wypędzonych na terenie byłej NRD	69
<i>Tomasz Budnikowski</i> , Transformacja gospodarki wschodnioniemieckiej. Wybrane zagadnienia	101
<i>Wojciech Krzyżaniak</i> , Polityka wewnętrzna chadecji w Republice Federalnej Niemiec w pierwszym okresie kanclerstwa Helmuta Kohla (1982-1987)	119

MATERIAŁY

<i>Andrzej Kwilecki</i> , Polscy i niemieccy właściciele ziemscy w Poznańskim. Z problematyki wzajemnych stosunków	133
<i>Janusz Marchwiński</i> , Polska Rada w Niemczech – Zrzeszenie Federalne. Trzy zjazdy: Boppard I, Boppard II, Saarbrücken	152
<i>Ewa Głubińska</i> , „Fischer-Kontroverse” w historiografii zachodnioniemieckiej	168
<i>Tadeusz S. Wróblewski</i> , Trudne pojednanie. Czesko-niemiecka deklaracja z 21 stycznia 1997 roku	184

PRZEGLĄDY I KOMENTARZE

<i>Anna Dudzińska</i> , Ekstremizm prawicowy w zjednoczonych Niemczech. Przegląd niemieckich publikacji z lat dziewięćdziesiątych	197
<i>Władysław Korcz</i> , Joseph Frank (1771-1842)	206
<i>Zjednoczone Niemcy w oczach młodzieży (Malgorzata Kołodziejczak, Joanna Biskup, Marta B. Owczarzak)</i>	211

OCENY I OMÓWIENIA

<i>Christian Graf von Krockow</i> , Niemcy. Ostatnie sto lat (omów. <i>L. Trzeciakowski</i>)	223
<i>Tomasz Szarota</i> , Niemcy i Polacy. Wzajemne postrzeganie i stereotypy (omów. <i>H. Orłowski</i>)	228
<i>Norbert Elias</i> , Rozważania o Niemcach. Zmaganie o władzę a habitus narodowy i jego przemiany w XIX i XX wieku (omów. <i>Cz. Karolak</i>)	229
<i>Tadeusz Namowicz</i> , Johann Gottfried Herder. Z zagadnień przełomu oświecenia w Niemczech w drugiej połowie XVIII wieku (omów. <i>M. Czeakańska</i>)	231

205x 100

Europa i świat uważnie przyglądają się wszelkim poczynaniom zjednoczonych Niemiec. W bieżącym numerze staraliśmy się zgromadzić teksty dotyczące szczególnie newralgicznych problemów. Należy do nich bez wątpienia polityka zagraniczna RFN, szczególnie w sferze bezpieczeństwa. Społeczność międzynarodowa ma bowiem nadzieję, że uzyskanie pełnego, wiarygodnego członkostwa w najbardziej prestiżowych gremiach międzynarodowych i aktywne uczestnictwo RFN w międzynarodowych operacjach wojskowych przyczyni się do przejścia przez ten kraj większej odpowiedzialności za bezpieczeństwo w świecie.

Duże zainteresowanie budzi też sposób, w jaki Niemcy rozliczają się z narodowym socjalizmem i dyktaturą SED, bo chociaż rozliczenia z przeszłością nie są wyłącznie specyfiką niemiecką, to jednak w tym stuleciu właśnie Niemcy po raz drugi stają przed koniecznością uporania się z tym problemem. W tym kontekście warto również przypomnieć spory historiografii niemieckiej o interpretację przeszłości oraz zastanowić się, dlaczego po zjednoczeniu zaktywizowali się uchodźcy i wypędzeni zamieszkujący obszar b. NRD.

Przedmiotem nieustannych rozważań i porównań w krajach Europy Środkowo-Wschodniej są przekształcenia w gospodarce wschodnich Niemiec. Mimo bowiem wielu podobieństw procesu transformacji nigdzie nie dokonuje się on poprzez przeniesienie funkcjonujących już od dziesiątek lat mechanizmów gospodarki rynkowej i transfer olbrzymich kwot.

Przed kolejnymi wyborami warto również przypomnieć początki rządów chadecji, co może zapoczątkować próbę bilansu wieloletnich rządów tej opcji politycznej, a także zwrócić większą uwagę na ekstremizm prawicowy.

Wśród zagadnień związanych ze zjednoczeniem Niemiec ważne wydają się dyskusje i wysiłki polskiej dyplomacji zmierzające do potwierdzenia granicy polsko-niemieckiej.

Problematyka wzajemnych stosunków Polaków i Niemców, ciągle obecna na naszych łamach, w tym numerze wzbogacona jest rzadko przywoływanymi przykładami współżycia i antagonizmów między polskimi i niemieckimi właścicielami ziemskimi.

Próby ułożenia na nowo stosunków RFN z krajami Europy Środkowo-Wschodniej natrafiają niekiedy na duże trudności. Przykładem może być wieloletnia dyskusja, jaka trwała zarówno w Czechach, jak i w Niemczech na temat prawomocności układu monachijskiego i powojennych wysiedleń Niemców sudeckich z Czech, zakończona dokumentem deklarującym wolę pojednania, przyjaznego sąsiedztwa i współpracy.

Jest to tylko „dotknięcie” niektórych problemów współczesnych Niemiec. Wielu innym postaramy się poświęcić uwagę w następnych numerach.

Bernd Jürgen Wendt, Deutschland 1933-1945. Das „Dritte Reich”. Handbuch zur Geschichte (omów. S. Żerko)	234
Stefan Kley, Hitler, Ribbentrop und die Entfesselung des Zweiten Weltkriegs (omów. S. Żerko)	236
Vom Kalten Krieg zur deutschen Einheit. Analysen und Zeitzeugenberichte zur deutschen Militärgeschichte 1945 bis 1995 (omów. J. Solak)	240
Historia społeczna. Mikrohistoria. T. I (omów. K. Malinowski)	242
H. Pottoff, Die „Koalition der Vernunft”. Deutschlandpolitik in den 80er Jahren (omów. K. Malinowski)	245
Maria Tomczak, Intelektualiści podzielonych Niemiec wobec państwa i narodu (omów. W. Kunicki)	247
Hans-Joachim Althaus, Auslandsleute. Westdeutsche Reiseerzählungen über Ostdeutschland (omów. P. Dranikowski)	254
Wolfgang Rudzio, Das politische System der Bundesrepublik Deutschland (omów. R. Bäcker)	257
Zbigniew Kurcz, Mniejszość niemiecka w Polsce (omów. B. Koszel)	259
„Ansichten”. Jahrbuch des Deutschen Polen-Instituts Darmstadt, 7. 1995/1996 (omów. T. S. Wróblewski)	261

RADA REDAKCYJNA

Jan Barcz, Lech Janicki, Jerzy Kozeński, Andrzej Kwilecki, Gerard Labuda, Czesław Łuczak, Henryk Olszewski, Hubert Orłowski, Tomasz Schramm, Tomasz Szarota, Lech Trzeciakowski, Wacław Wilczyński, Marian Wojciechowski, Anna Wolff-Powęska (przewodnicząca), Tadeusz Seweryn Wróblewski

KOLEGIUM REDAKCYJNE

Redaktor naczelny: Hanka Dmochowska
Członkowie: Piotr Kalka, Bogdan Koszel, Stanisław Liseicki
Sekretarz redakcji: Romualda Zwierzycka

Wydanie publikacji dofinansowane przez Komitet Badań Naukowych

Redakcja nie zwraca materiałów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo skracania i adiustacji tekstów

WYDAWCA: INSTYTUT ZACHODNI, INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY
POZNAŃ, STARY RYNEK 78/79

Nakład 600 egz. Objętość ark. wyd. 20,5, ark. druk. 17,5. Papier druk. sat. kl. III, 80 g, 70 × 100.
Oddano do składu w czerwcu 1997 r. Podpisano do druku w październiku 1997 r. Druk ukończono w październiku 1997 r. Zam. nr 115/127

POZNAŃSKA DRUKARNIA NAUKOWA – POZNAŃ, UL. HEWELIUSZA 40

INDEKS 37135

Przegląd Zachodni, nr 2, 1997

Instytut Zachodni

INHALT

BIBLIOTEKA INSTYTUTU
ZACHODNIEGO W POZNAŃU

C II 473 1997.

BP 97 1000 2

- Janusz Solak*, NATO, Krisenlage in Europa und Interessen
Markus Meckel, Aufarbeitung der Diktaturerfahrung in der Bundesrepublik, der Fall Deutschland
Krzysztof Malinowski, Im Schatten der Wiedervereinigung Deutschlands
Tadeusz Lebioda, Gründung und Hauptprobleme der Vertriebenenverbände auf dem Gebiet der ehemaligen DDR
Tomasz Budnikowski, Umwandlungen der ostdeutschen Wirtschaft. Einige Probleme
Wojciech Krzyżaniak, Innenpolitik der christlichen Demokratie in der Bundesrepublik Deutschland in der ersten Periode der Kanzlerschaft von Helmut Kohl (1982-1987)
Andrzej Kwilecki, Polnische und deutsche Gutsbesitzer in der Provinz Posen. Zum Problem der gegenseitigen Beziehungen
Janusz Marchwiński, Bundesverband Polnischer Rat in Deutschland
Ewa Glubińska, „Fischer-Kontroverse“ in der westdeutschen Historiographie
Tadeusz S. Wróblewski, Schwere Versöhnung. Deutsch-tschechische Erklärung vom 22. Januar 1997
Anna Dudzińska, Rechtsextremismus im vereinigten Deutschland. Übersicht über die deutschen Publikationen
Władysław Korcz, Joseph Frank (1771-1842)
 Vereinigung Deutschlands in Meinung der Jugend (*Malgorzata Kolodziejczak, Joanna Biskup, Marta B. Owczarzak*)

CONTENTS

- Janusz Solak*, NATO, the Crisis Situations in Europe and the Interests of F.R.G.
Markus Meckel, Experience from Dictatorship. Case of Germany
Krzysztof Malinowski, Under the Shadow of the German Unification. Dispute Concerning the Confirmation of Polish-German Frontier
Tadeusz Lebioda, The Origin and the Main Problems of the Unions of Expelled in the Former G.D.R.
Tomasz Budnikowski, Transformation of the East German Economy. Selected Problems
Wojciech Krzyżaniak, The Interior Policy of the Christian Democracy in F.R.G. in the First Period of Helmut Kohl's Chancellorship (1982-1987)
Andrzej Kwilecki, Poles and the German Landowners in Poznań Region. Problems of Mutual Relations
Janusz Marchwiński, Polish Council in Germany – Federal Association. Three Congresses: Boppard I, Boppard II, Saarbrücken
Ewa Glubińska, „Fischer-Kontroverse“ in the West German Historiography
Tadeusz S. Wróblewski, Difficult Reconciliation. The Czech-German Declaration of 21 January 1997
Anna Dudzińska, The Right Extremism in the United Germany. Review of the German Publications of Ninety
Władysław Korcz, Joseph Frank (1771-1842)
 The Unification of Germany in the Opinions of Youth (*Malgorzata Kolodziejczak, Joanna Biskup, Marta B. Owczarzak*)